

Regionalpolitiskt program 2011-2014

Vänsterpartiet
Uppsala län

Uppsala län

Vänsterpartiet Uppsala län

Regionalpolitiskt program

Antaget av distriktets årskonferens 14 mars 2010

Innehåll

Syfte med programmet.....	2
Inledning	2
Regioner och utvecklingen.....	3
Hälsa.....	4
Mottagande av asylsökande och nyanlända	6
Kulturpolitik för kreativitet och rättvisa	7
Utbildning och forskning	10
Arbetsmarknad och näringsliv	12
Bostadssituationen	14
Levande landsbygd.....	15
Miljö och klimatfrågor	16
Trafik och infrastruktur	20
Digital infrastruktur.....	23

Regionalpolitiskt program för Vänsterpartiet Uppsala län

Syfte med programmet

Programmet är i första hand avsett för det inre arbetet. I programmet har vänsterpartiet utvecklat vår gemensamma analys och politik för regionala frågor. Programmet består av tre delar, en första inledande del om vad vi menar med hållbar utveckling, en andra del om hur vi ser på regionfrågan och en tredje del med sakpolitiska områden.

I valrörelsen ska särskilt valmaterial tas fram som lyfter fram vänsterpartiets regionala politik i Uppsala län. Ett särskilt landstingspolitiskt program presenterar vänsterpartiets politik i landstinget.

Inledning

Vänsterpartiets regionalpolitiska program innehåller våra gemensamma ställningstaganden för frågor som berör hela Uppsala län. Alla beslut i vår region ska leda till att utvecklingen blir hållbar. Vi arbetar för en samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Därför har alla förslag till beslut i detta program granskats utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Hållbarheten har tre dimensioner, som är ömsesidigt beroende av varandra. För att utvecklingen ska bli hållbar krävs hållbarhet utifrån såväl ekologi, som ekonomi, som sociala aspekter.

Ekologi

För att samhället ska bli långsiktigt hållbart behöver redskapen för uppbyggnaden av samhället gå i linje med hållbarhet. Det innebär att det som leder till hållbarhet upprätthålls av samhällstrukturerna. Där hänsyn tas till miljön och naturen. Planering behöver då ske både utifrån ett samspel med ekosystemtjänsterna som ger betydelsefulla och i längden livsupprätthållande funktioner till exempel vattenrening, skydd mot översvämningar, pollinering, kolinbindning och att samtidigt ge skydd för känsliga naturområden och hotade arter. Information till och ökade kunskaper om hållbarhet måste också vara en självklarhet för alla aktörer i samhället.

Ekonomi

För att ekonomin ska vara långsiktigt hållbar måste den innebära en god hushållning av våra tillgängliga resurser. Därigenom måste vi bygga vår ekonomi utifrån nya tankesätt. Vi måste frångå tillväxttanken och istället se till att resurserna i större utsträckning återanvänds. Genom att se naturens ekosystemtjänster som en viktig del av våra resurser stärks sambandet mellan miljö och ekonomi. Lokala lösningar behöver tas fram som bygger på mindre transporter och bättre hushållning av våra råvaror, för att kunna bygga en bärande ekonomi. Det är också mycket viktigt att tillgodose att alla invånare får arbete. Genom att stärka lokal produktion gynnas lokala jobb. En jämn resursfördelning är nödvändigt, vilket bidrar till en bättre ekonomi för samhället i stort och framför allt bidrar en jämn resursfördelning till alla medborgares välmående.

Socialt

Viktiga förutsättningar för en socialt hållbar utveckling är att människor känner sig delaktiga och har inflytande. Villkoren för olika individer är väldigt olika i dagens västerländska kapitalistiska samhälle. Vardagsrasismen utestänger många människor, som inte har etnisk svensk eller västeuropeisk bakgrund från arbete och inflytande. Patriarkala strukturer utestänger kvinnor. Vissa normer dominerar och sätter sin prägel på de sociala maktrelationerna. Människors möjlighet till goda arbetsvillkor och makt är beroende av normer och vilken kategori individen tillhör. Diskriminering, trakasserier och utestängning från inflytande sker sällan av en enda anledning utan i skärningspunkten mellan maktrelationer baserade på kön, sexualitet, klass, etnicitet, funktionshinder, religionstillhörighet.

Vänsterpartiet arbetar för att alla medborgare i vårt län ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Vi ska bedriva en normkritisk politik som utmanar rådande maktförhållanden och också kräva en omfördelning av samhällets resurser. Vi tar strid för ett mer jämlikt och jämställt Uppsala län.

Regioner och utvecklingen

Med regional utveckling avses i första hand utvecklingen inom länet. Det finns flera aktörer inom länet som alla har betydelse och ansvar för den regionala utvecklingen; Landstinget, Regionförbundet Uppsala län, Länsstyrelsen, andra statliga verksamheter samt länets alla kommuner. Samtidigt finns det flera olika organisationer för frågor som berör flera län, storregionala frågor. Exempel på det är Mälardalsrådet och samverkansnämnden för Uppsala-Örebro sjukvårdsregion.
Se även bilaga 1: Regionala begrepp och organisationer.

Hur morgondagens samhällsstruktur ska se ut har diskuterats intensivt i och med den s k Ansvarskommitténs arbete och slutbetänkande. Kommitténs slutsatser är att dagens län är för små och att det storregionala samarbetet måste stärkas för en ökad tillväxt. Arbetsmarknadsregionerna ska vara vägledande för den kommande samhällsstrukturen och de regionala frågorna ska in de direktvalda församlingarna, dvs landstingen. Kommittén föreslog sammanslagningar av landstingen till 6 – 9 nya regionkommuner.

I Mälardalen/Mellansverige finns ett antal olika perspektiv som inte alltid sammanfaller. Stockholm är en självklar centralpunkt med en stor arbetsinpendling och därmed starka önskemål om snabbare och bättre kommunikationer framför allt från kommuner i kringliggande län. Landstingen har en mer splittrad syn på vad som ska vara vägledande för en kommande indelning. Landstingen i Västmanland och Sörmland ser gärna ett samgående med Stockholm. Landstinget i Uppsala län ser en uppenbar fara i ett samgående med Stockholm där Akademiska sjukhuset skulle hamna inom samma huvudman som Karolinska sjukhuset. Med tanke på den satsning som nu görs på Karolinska sjukhuset och med ett minskat sammantaget patientunderlag skulle Akademiska sjukhuset riskera en minskad verksamhet.

Just den region-/högspecialiserad vården ställer till problem för de landsting som har universitetssjukhus. Mycket av verksamheterna och forskningen är beroende av de patientunderlag som finns inom nuvarande sjukvårdsregioner. Nya geografiska regionkommuner som skapar ändrade/minskade upptagningsområden kan dramatiskt påverka förutsättningarna för vissa specialiteter och därmed även universitetens

forskning och utbildning. Det är regeringen som äger frågan om sjukvårdsregionerna men den vill inte ta sitt ansvar och tydligt ange vad som gäller. Om inte frågan om sjukvårdsregionerna blir löst riskeras en fortsatt låsning i diskussionerna kring eventuellt nya regionkommuner.

Vänsterpartiet har sedan länge krävt att de regionala uppgifterna som idag ligger på länsstyrelserna eller i regionförbund, ska in i det direkt folkvalda parlamentet, dvs motsvarande dagens landsting. Detta motsvarar det som kommittén föreslår angående ansvar och uppgifter för regionkommuner. Den absolut största uppgiften kommer dock fortsatt att vara hälso- och sjukvården, varav den högspecialiserade vården utgör ca 6%. Resten är länssjukhusvård, primärvård och folktandvård och där har Ansvarskommittén inte utrett vad nya och stora regionkommuner kan komma att betyda för både sjukvårdsstrukturen och för medborgarna möjlighet till insyn och påverkan.

Det måste finnas ett uppenbart mervärde med nya och större regioner. Det gäller både rationalitet och demokrati. Kan sådana mervärden påvisas samtidigt som frågan om sjukvårdsregionerna har fått sin lösning, är inte Vänsterpartiet motståndare till att flera landsting går samman om de så önskar. Oavsett nya gränsdragningar kommer ändå gränsöverskridande samarbete att behövas i olika frågor. Hur detta kan ske och under vilka former behöver diskuteras. Om dagens landsting omvandlas till regionkommuner skulle Mälardalsrådet kunna bestå av fem regionkommuner med fullt regionalt utvecklingsansvar, i stället för 56 kommuner och fem landsting. Då behövs varken länsstyrelse eller regionförbund.

Vänsterpartiet vill:

- att frågan om sjukvårdsregionerna och universitetssjukhusen löses separat
- att den övriga hälso- och sjukvården som dominerande verksamhet också får ett stort inflytande på kommande regionbildningar
- att demokratifrågorna och medborgarnas möjlighet till påverkan särskilt utreds
- att landstinget i avvaktan på eventuella nya geografiska gränser blir en egen regionkommun med ansvar också för de regionala utvecklingsfrågorna

Hälsa

Uppsala län har en ung och relativt frisk befolkning. Däremot finns det stora regionala skillnader mellan länets kommuner, hälsan är ojämlig. Allmänt sett är hälsotillståndet bättre i länets södra delar - bäst i Knivsta och sämst är det i Älvkarleby. I alla kommuner utom Älvkarleby är det allmänna hälsotillståndet sämre bland kvinnor än bland män.

Hälsotillståndet i länet visar ett tydligt klassperspektiv. Invånare i kommuner med högre medelskattkraft och många välutbildade har en bättre hälsa än invånare i kommuner med en hög andel sysselsatta inom arbetaryrken. Arbetslösheten är låg i den södra delen av länet medan den är högre i den norra. Det innebär att förutsättningarna för en god hälsa är högre i de södra delarna av länet.

Vänsterpartiet menar att folkhälsoarbete måste grundas på insikten att de stora hälsoskillnader som finns har sin grund i samhällsförhållanden, och de ekonomiska och sociala livsvillkor som människor lever under. Målet för folkhälsoarbetet måste vara att

de skillnader i invånarnas hälsa som finns mellan länets kommuner och även mellan olika grupper i samhället ska minska genom att hälsan hos alla invånare ska förbättras.

Fler människor i arbete, minskade inkomstklyftor och att rättvisa livsvillkor mellan män och kvinnor är viktigt i arbetet för en bättre folkhälsa. Folkhälsoinsatser och stöd till kommunerna måste därför särskilt riktas till länets norra delar.

Andra faktorer som påverkar folkhälsan är diskriminering, funktionshinder, etnicitet och möjligheten till inflytande. En undersökning visar också att HBT-personer (Homo- Bi- och Transpersoner) generellt har en sämre hälsa än heterosexuella. Folkhälsoarbetet måste därför inrikta sig på att alla länsinvånare känner delaktighet och inte utsätts för diskriminering.

Regionförbundet har idag samordningsansvaret för folkhälsoarbetet i länet. En länsgemensam policy har tagits fram med en vision om god hälsa för alla i Uppsala län och fyra mål har formulerats. Det är upp till varje kommun och landstinget att utifrån Regionförbundets vision för länet utforma sin folkhälsopolitik. Vänsterpartiet anser att varje kommun samt landstinget ska utforma ett folkhälsoprogram om hur visionen och målen i den länsgemensamma folkhälsopolitiken ska nås.

Goda levnadsvanor vad gäller exempelvis kost, motion, rökning och alkohol är viktiga för hälsan. Goda vanor grundläggs i ungdomen, insatser för barn och ungdomar måste därför prioriteras. Skolorna spelar här en viktig roll men även föreningslivet. Många kommuner har skurit ned på skolhälsovården. Vänsterpartiet menar att kommunerna måste satsa mer på skolhälsovården, både läkare, skolsköterskor och kuratorer, så att det finns resurser att arbeta förebyggande och med tidigare upptäckter.

En aktiv fritid och kulturupplevelser har betydelse för hälsan. Uppsala län erbjuder mycket fritidsaktiviteter och kultur med institutioner i Uppsala och flera besöksmål runt om i länet.

I länet finns också goda möjligheter till friluftsliv. Det finns stora rekreationsområden, skogar, friluftsområden och en lång kuststräcka. Det är viktigt att allmänhetens tillgång till dessa områden värnas och underlättas. Upplandsstiftelsen, som ägs av landstinget och kommunerna i länet, är en tillgång som aktivt ska användas i detta arbete och vara kvar i offentlig ägo.

För seniorer har man på senare tid börjat inrätta särskilda "lekplatser" där de äldre utan att riskera skador kan få fysisk träning på ett vis som är både lättillgängligt och lustfyllt. Det kan kombineras med att barnbarnen är sysselsatta på sin egen lekplats strax intill. Landsting och kommuner skulle kunna främja tillkomsten av sådana enkla anläggningar som främjar de äldres hälsa och kontakter sinsemellan lika väl som kontakten mellan generationer. Vänsterpartiet anser att sådana här "lekplatser" inte ska vara ett privilegium för boende i enstaka områden utan bör prövas på flera håll i länet.

Byggnader och utemiljöer lika väl som om inomhusmiljön på sjukhus, äldreboenden osv. ska utformas och utsmyckas på ett sådant sätt att människor mår bra - såväl anställda inom olika verksamheter som vårdtagare och allmänhet. Det handlar om bild- och formkonst men också om musik, dans, tillgång till litteratur och studiecirkel. När det gäller kulturen i vården ser Vänsterpartiet det som ett absolut rättvisekrav att det inte ska kosta något för vårdtagarna att ta del av den.

Kollektivtrafiken måste vara väl utbyggd och ha låga taxor så att Upplandsborna har möjlighet att ta sig från bostaden till kulturupplevelser och fritidsaktiviteter. Även avgifter och inträden ska hållas så låga som möjligt.

Vänsterpartiet vill

- att det strategiska folkhälsoarbetet ska genomföras i samarbete med många olika aktörer och organisationer
- att Regionförbundets folkhälsoarbete prioriterar insatser mot länets norra delar.
- särskilt uppmärksamma de könsmässiga och socioekonomiska skillnaderna och utveckla strategier för att utjämna de hälsoskillnader som finns
- att kommuner och landstinget ska utforma handlingsplaner för en bättre folkhälsa
- lyfta hälsosituationen för personer med utländsk bakgrund och rikta insatser för att öka kunskapen om hälsan

Mottagande av asylsökande och nyanlända

I Uppsala län har en stor andel av befolkningen utländsk bakgrund. Asylsökande, anhöriginvandring och gäststuderande, har alla bidragit till detta. Idag finns ingen gemensam samsyn i länet om hur mottagandet bör ske. Olika myndigheter har olika ansvar beroende på aktuell status. Migrationsverket har ansvar för asylsökande fram till ett uppehållstillstånd eller ett återvändande. Eftersom det inte finns något anläggningsboende inom länet bor alla asylsökande i eget boende, s k EBO. Det finns i dagsläget ca 450 EBOs i länet.

Kommunerna har ansvaret för barnens skolgång och landstinget för barnens hälso- och sjukvård. Vuxna asylsökande erbjuds hälsoundersökning och hälsosamtal vid migrationshälsan Cosmos, men har enligt svensk lag endast begränsad rätt till hälso- och sjukvård. Landstinget har dock fattat beslut om att asylsökande och papperlösa, har samma rätt till hälso- och sjukvård som övriga innevånare.

Vid ett beslut om uppehållstillstånd övergår ansvaret till kommunerna som ansvarar för introduktion, språkundervisning och boende. Oftast benämns dessa som ”nyanlända” och jämföras med andra nyanlända, t ex anhöriginvandrare eller kvotflyktingar, trots att de många gånger har bott som asylsökande i Sverige i flera år. Insatser under asyltiden, t ex språkundervisning, är inte samordnad med insatser under introduktionstiden. Kommunerna har dessutom olika insatser och olika förutsättningar. Insatser måste hänga ihop och stödja varandra, samt vara av likartad kvalitet oavsett bostadsort i länet.

I samband med att länsstyrelserna övertagit Integrationsverkets uppgifter och ansvarar för avtalen med kommunerna om flyktingmottagandet, och eftersom det finns andra regionala aktörer som har ansvar både under asyl- och introduktionstid behöver det utvecklas en regional samsyn och strategi för en sammanhållen process. De goda erfarenheterna och slutsatserna från flera EU-projekt måste tas till vara. Ett regionalt partnerskap behöver utvecklas där aktörerna i hela processen ingår, även de viktigaste frivilligorganisationerna. Behovet av en samsyn och ett partnerskap blir ännu större om det förslag till ny lagstiftning går igen och som säger att Arbetsförmedlingen ska ha huvudansvaret för introduktionen och också ansvara för en kartläggning. Viktiga aspekter, t ex hälsa, familjeförhållanden eller tidigare insatser, riskerar att förloras om inte alla aktörer kan bidra till kartläggningen.

Alla som söker sig till vårt län har värdefulla resurser och erfarenheter med sig. Oavsett om det är en asylsökande, en kvotflykting eller en anhöriginvandrare, ska det inte skilja på kvalitet eller innehåll i de insatser som genast ska ske. Även för de som inte tillåts stanna utan måste återvända, kan nya kunskaper, en förbättrad hälsa eller kontaktpersoner bidra till en förbättrad situation i hemlandet. Så snart som möjligt ska en kartläggning ske och som inte bara tittar på meriter och utbildningar, utan också tittar på individens alla erfarenheter, intressen och önskemål. Hälsosamtal och hälsoundersökning ska också ske snarast möjligt och insatser vidtas för att förbättra eller behålla en god hälsa. Hälsoläget påverkar kvaliteten på andra insatser och övriga insatser måste ta hänsyn till hälsoläget. Svenskspråksundervisning ska integreras med samhällsorientering och praktik eller arbete ska påbörjas så fort som möjligt.

Vänsterpartiet vill:

- utveckla en samsyn kring en sammanhållen asyl- och introduktionsprocess i länet
- att ett regionalt partnerskap med alla de viktiga aktörerna etableras i länet
- att samarbetet mellan kommunerna kring introduktion och boende förbättras
- skapa fler boenden av typen genomgångslägenheter
- att hälso- och sjukvården ska vara lika för alla som bor i länet, även asylsökande och papperslösa
- att både näringslivet och det offentliga ska bidra med praktikplatser eller arbete för individer under asyl- eller introduktionstid

Kulturpolitik för kreativitet och rättvisa

Kultur, demokrati och hållbar utveckling

Tanke- och yttrandefrihet utgör en nödvändig grund för ett demokratiskt samhälle. Demokratin förutsätter mänskliga möten: fritt meningsutbyte och kommunikation människor emellan. Kulturupplevelser innebär möten mellan våra egna och andra människors tankar och känslor – människor som vi kanske aldrig skulle träffa annars. Det gäller såväl möten med den professionella kulturen som möten med andra människor i exempelvis en amatörteatergrupp, en sångkör, ett band, en foto- eller målarcirkel. På så vis är kulturen en nödvändig del i en livskraftig demokrati. Till en livskraftig demokrati hör även jämställdhet mellan könen. Ett sådant perspektiv ska tillämpas på kulturverksamheterna och på fördelningen av anslag, bidrag och stipendier. I motsats till de flesta andra verksamheter tär kulturverksamheterna mycket litet på jordens resurser. Ett aktivt kulturliv kan därför bidra till en hållbar utveckling, samtidigt som den också bidrar till en bättre hälsa. Kultur i vården och kultur på recept är verksamheter som Vänsterpartiet gärna vill vidareutveckla. Vänsterpartiet anser att kulturen ska ingå som en självklar del i all samhällsplanering.

Barnens självklara rätt

Redan som mycket små har vi känsla för bilder och former, musik och sång, ord och berättelser, dans och rörelser. Enligt FN:s barnkonvention har alla barn (som barn räknas man här upp till 18 års ålder) rätt ”att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet”. I konventionen står också att de länder som anslutit sig ska ”uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet”. Det är således politikens ansvar att ge alla barn i regionen lika goda möjligheter att bygga vidare på den första

upptäcker- och skaparglädjen, på lusten att söka kunskap och lära sig nya saker, vidga sin värld och få del i nya sammanhang. Här måste vi använda barnomsorg, förskola, skola och fritidsgårdar för att nå alla på lika villkor.

För äldre barn och ungdomar behövs det icke-kommersiella, drogfria mötesplatser där man själv kan ta sin del av ansvaret för innehållet och där man både kan utöva och ta del av kultur. Det krävs lokaler där man kan repa, spela teater, måla graffiti, träna nycirkus eller göra det man i gruppen för närvarande prioriterar. Här behövs också tillgång till modern teknik.

Vänsterpartiet stöder kollektiva lösningar och inser att samhället måste tillskjuta tillräckliga resurser för verksamhet och personal vid befintliga fritidsgårdar och kommunala mötesplatser för ungdomar. Om det överlämnas åt privata aktörer och kommersiella krafter att samla ungdomar, blir resultatet snarare segregande än integrerande och rättvist. Vänsterpartiet vill också utöka stödet till ungdomars föreningsliv i regionen, uppmuntra samarbete mellan olika organisationer och regionens olika delar och förbättra tillgängligheten till kulturutbud och kulturverksamheter för funktionshindrade.

Öppna institutioner och kultur där människorna finns

Upplandsmuseet är upplänningarnas kollektiva minne. Där finns handlingar och föremål som speglar den uppländska vardagen i arbetet, hemmet och det offentliga livet, uppgifter om äldre byggnader och fornlämningar, kartor och fotografier. Kultur handlar inte bara om att spegla samtiden och blicka framåt – utan också om att känna sin historia. Därför måste vi hålla fast vid det fria inträdet som har underlättat för många fler att ta del av museets utställningar och Upplands kulturhistoria.

Bibliotek. Länsbiblioteket i Uppsala ska stödja och komplettera de kommunala biblioteken för att ge jämlik tillgång till litteratur och information till länets alla invånare och samverkar med flera samhällsområden som utbildning, folkbildning, IT och samhällsinformation. Länsbiblioteket arbetar med kompetensutveckling och med utvecklingsprojekt och stöder även sjukhusbibliotek och skolbibliotek. Det ingår i ett nationellt biblioteksnätverk men är också en viktig länk i regionens nätverk och i strävandena att öppna biblioteken så att de når ännu fler av regionens innevånare med en ännu bättre verksamhet i takt med tiden och den tekniska utvecklingen.

Teater. I Uppsala län finns ingen länsteater men vi har en stadsteater som samverkar med Riksteatern i Uppsala län. År 2008 utreddes behovet av och möjligheterna till en förbättrad scenkonstverksamhet i länet. Den resulterade i förslag till hur scenkonsten i länet kan stärkas. Man konstaterade också att amatörteatern är eftersatt och att det behövs utbildning av unga amatörteaterledare och menade att Gottsunda Dans och Teater skulle kunna stå för en sådan utbildning. Vänsterpartiet vill se höjda anslag för att stärka scenkonsten i länet, såväl den professionella som amatörverksamheten.

Musik. Uppsala Konsert & Kongress – Musikens Hus – tillkom med stöd av Vänsterpartiet efter långa och svåra födslovändor och fyller nu det hål som funnits i länets kulturella infrastruktur bl.a. genom att ge Musik i Uppland en värdig och efterlängtd hemmascen. Musikens hus får inte säljas till privat drift. Det skulle på sikt äventyra våra möjligheter att säkra att alla människor i regionen, gamla som unga, kan utnyttja det. Vänsterpartiet vill främja samarbete mellan Musik i Uppland och andra musikarrangörer i länet och uppmuntra nätverk för ömsesidig inspiration och utveckling. De nedskärningar som staten gjort på orkesterverksamheten måste regionen kompensera tills dess att en rödgrön majoritet på nationell nivå förhoppningsvis kan återta sin del av ansvaret.

Dans i Uppland och Film i Uppland. Dans i Uppland är ett regionalt centrum för utveckling av dans som konst- och uttrycksform, framför allt med inriktning på barn och ungdomar. Man satsar mycket på danspedagogik och utveckling av dans i skolan. Film i Uppland är ett regionalt resurscentrum för film. Som ett av landets 19 resurscentra får man vissa resurser från Svenska Filminstitutet. Dessa organisationer bidrar genom sina konsulenter och pedagogers verksamhet till att sprida kunskap om och intresse för dans och film i länet. Kortfilmsfestivalen i Uppsala varje år med många filmer av hög kvalitet är ett exempel på resultaten. Ett mycket stort antal ungdomar i hela länet dansar eller gör film inom de här verksamheterna. Oberoende av vem som i fortsättningen ska vara huvudman för organisationerna anser Vänsterpartiet att det är samhällets ansvar att se till att de tillförsäkras tillräckliga medel för att ge regionens ungdomar fortsatt möjlighet att utvecklas i dessa båda konstarter.

Bildning är inte bara kunskap

De folkbildande institutionerna – studieförbund och folkhögskolor – skapades en gång för ”folket” som inte hade tillgång till högre utbildning. Idag ser vi hur studier vid universitet och högskolor visserligen blivit vanligare även inom arbetarklassen men att de ingalunda automatiskt ger den studerande den bildning som gör det lättare att hitta sig själv i ett större sammanhang, att förstå sin klassmässiga och kulturella bakgrund och därmed orientera sig i tillvaron. I studieförbundens cirklar och kulturevenemang likaväl som i folkhögskolornas kurser blandas människor med olika etnisk bakgrund och olika förkunskaper och livserfarenheter. De gör det för att skaffa sig behövliga kompletterande kunskaper eller för nöje, rekreation och för sin personliga utveckling. Otoliga studiecirklar runt om i regionen ger kvinnor och män möjlighet att uttrycka sig via konstarterna och därmed kanske möjlighet att göra sig hörda i samhället. Vänsterpartiet värnar om den speciella pedagogik som folkbildningen står för och som fortfarande innebär en kreativ fristad för människor som inte riktigt passar in i det övriga kunskapssamhället. Men detta kräver samtidigt att avgifterna kan hållas låga. Det kräver höjda anslag men också en samordning mellan stat, landsting/regioner och kommuner. Idag är ansvarsfördelningen otydlig. Vänsterpartiet arbetar på nationell nivå för att åstadkomma en förbättring.

Ingen konst utan konstnärer

Vänsterpartiet vill medverka till att det etableras ett samarbete på bildkonstområdet mellan alla kommuner i regionen. Landstinget tillämpar den s.k. en-procentsregeln vid all bygghusbyggnad (minst en procent av byggkostnaderna ska avsättas för konstnärlig utsmyckning). Det skapar attraktiva miljöer för såväl allmänhet som anställda och jobb för bild- och formkonstnärer. Vi vill också göra landstingets konstsamling mer tillgänglig för länets medborgare och etablera ett samarbete på bildkonstområdet mellan kommunerna i regionen. Men för att det ska bli någon konst måste konstnärerna få drägliga levnadsvillkor. Det gäller utöware av samtliga konstarter. Förutom att det behövs medel till stipendier och tillgång till uppdrag ser vi ett stort behov av lokaler. Vänsterpartiet vill i första hand se kollektiva lösningar: kollektivverkstäder och ateljéer för bild- och form, för filmare och fotografer, replokaler för musiker, en tidskriftsverkstad för ord- och formmakare. I arbetet med att presentera kulturutbud och konstnärer och dessutom öppna för kommunikation med allmänheten bör en för regionen gemensam Kulturportal inrättas på Internet. Här ska konstnärerna ges möjlighet att själva presentera sig och sina verk.

Vänsterpartiet vill:

- utveckla kultur i vården och kultur på recept
- säkerställa att alla barn och ungdomar har råd och möjlighet att möta och skapa kultur
- utveckla fler icke-kommersiella, alkohol- och drogfria mötesplatser för ungdomar
- erbjuda kostnadsfri amatörteaterledarutbildning
- i samverkan med kulturföreningar och studieförbund bidra till kollektiva lösningar för verkstäder, ateljéer och replokaler åt konstnärer

Utbildning och forskning

Förskolan

Förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Förskolans pedagogiska miljö och det systematiska arbetet är avgörande för huruvida samhället lyckas med att bryta de traditionella könsrollerna och föreställningarna om vad som är manligt respektive kvinnligt beteende. Likaså för att grundlägga ett förhållningssätt med mer öppenhet, respekt, solidaritet, jämställdhet och ansvar. Därför är det viktigt att även de som arbetar med de allra minsta barnen har rätt pedagogisk kompetens och att den öppna förskoleverksamheten utvecklas och byggs ut. Förskolan är också nödvändig för att tillgodose vårdnadshavarnas barnomsorgsbehov. Allt fler arbetar på obekvämt arbetstid. Därmed ökar också behovet av tillgång till barnomsorg på kvällen, nätter och helger, vilket vänsterpartiet anser att kommunerna ska tillhandahålla. Behov av barnomsorg på obekvämt arbetstid kan också gälla studenter med barn.

Fristående skolor

Allas rätt till kunskap är det viktigaste målet med utbildningspolitiken. Kunskap är en demokratisk rättighet och ingen handelsvara. De fristående skolorna förstärker på ett mycket påtagligt sätt de negativa effekterna av den marknadsmässiga styrningen av skolan.

Vänsterpartiet anser att kommunerna ska ha en reell möjlighet att ha direkt inflytande över etableringen av en fristående skola och vi har en ytterst restriktiv hållning till etablering av nya fristående skolor. Vi menar att ett sammanhållet och likvärdigt utbildningssystem ger alla elever bättre kunskaper. Segregering och uppdelning av elever gör att de flesta elever får sämre kunskaper. Att samla högpresterande elever på en skola medför en negativ effekt på elevernas kunskaper. Marknadsstyrningen av skolan har också medfört en betygsinflation, där framförallt privatskolor ger betyg som inte är grundade i elevernas prestation. Lärare pressas till att sätta höga betyg i syfte att skolan ska locka till sig fler elever.

Kultur i skolan

Alla barn har enligt FN:s barnkonvention rätt till kultur. Förskolan och skolan når alla barn, därför är det viktigt att kulturen har en given och väl tilltagen plats inom skolans samtliga stadier. Men kulturen är inte något som enbart ska förekomma inom särskilda aktiviteter på schemat. När kultur integreras i undervisningen underlättar och förbättrar det elevernas resultat inom alla ämnen och gör lärandet roligare, lättare och mer kreativt.

Eleverna ska möta professionell teater och dans och träffa professionella konstnärer - såväl bildkonstnärer som skådespelare, dansare, musiker och författare. Detta parallellt med att de själva får pröva på de olika konstarterna. Här spelar musik- och kulturskolorna en avgörande roll. Vänsterpartiet strävar efter kultur- och musikskoleavgifter som är så låga att deltagandet inte blir en klassfråga.

De statliga bidrag som fördelas till kommunerna via s.k. Skapande skola ska givetvis utnyttjas. Det kräver att det finns kulturkonsulenter för de olika konstområdena så att skolorna kan samordna verksamheterna och säkra en god kvalitet. Vänsterpartiet vill också prioritera en tjänst som barnkultursamordnare på länsnivå, en person som kan stödja kulturkonsulenter och kulturpedagoger i att få organiseringen av kulturaktiviteter, studiebesök och medverkan av professionella konstnärer att fungera på ett smidigt och samtidigt resursbesparande sätt.

Skolbiblioteken ska enligt lagen tjäna till såväl kunskapsinhämtning som läslust. Därför behövs det utbildad personal som också samarbetar med den pedagogiska personalen. Skolbibliotekens verksamhet bör skrivas in i skolplanerna – det får inte handla om ett låst rum som bara öppnas några timmar i veckan. Förskolor som inte har tillgång till något skolbibliotek ska ha ordentligt tilltagna bokuppsättningar.

Vi vill öka samarbetet mellan kommunerna runt modersmålsundervisningen, så att alla elever med annat modersmål garanteras modersmålsundervisning på sitt modersmål oavsett var man bor i länet.

Gymnasieskolan

Vänsterpartiet anser att andra kriterier än elevernas betyg ska ligga till grund för att eleverna antas på länets kommunala gymnasieskolor. Vänsterpartiet vill i stället införa en närhetsgaranti inom gymnasieskolan, som ger företräde åt de elever som bor närmast skolan. Alla elever i vårt län som söker till ett nationellt program på en kommunal gymnasieskola i länet, ska också så långt platserna räcker, garanteras plats i närmaste gymnasieskola som har det program som eleven sökt, oavsett kommungräns. För att uppnå detta krävs ökat samarbete mellan kommunerna. Detta samarbete ska också leda till att kommunerna underlättar för vuxna att studera på komvux eller på högskolan. Alla som behöver komplettera sina studier för att få behörighet till högskolan ska ha rätt till en plats på komvux.

Högskoleutbildning

Elever med arbetarklassbakgrund fortsätter i lägre grad läsa på högskolan.

Vänsterpartiet vill öka samarbetet mellan studentkårerna i Uppsala, universiteten och kommunerna i vårt län för att uppmuntra och stödja elever så att fler ungdomar med arbetarklassbakgrund både söker till och slutför studier på högskolan.

Introduktionskurser och basår är bra satsningar för att fler människor ska ta steget in till högskolan.

Viktiga förutsättningar för att alla studenter ska utvecklas i sina studier och avsluta sin utbildning, alternativt fortsätta som forskare är att universitetets lärare speglar befolkningen på ett bra sätt. Vänsterpartiet verkar därför för att fler lärare har arbetarklassbakgrund, liksom för fler kvinnliga professorer och professorer med annan etnisk bakgrund än svensk.

Vänsterpartiet verkar också för att könssegregeringen minskar inom olika utbildningar.

Välfungerande studiesociala mottagningar är viktiga förutsättningar för att alla studenter ska klara att genomföra sina studier. Studentkårerna behöver tillräckligt med resurser så att de både kan agera som radikala pådrivare för en mer jämlik universitetskultur och vara ett stöd för enskilda studenter. Studenter bör garanteras rätten till ett fungerande boende. Därför arbetar vänsterpartiet för att offentliga sektorn ska äga och tillhandahålla bostäder för studenter.

Tredje uppgiften

Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet och olika statliga myndigheter belägna i Uppsala besitter unik kompetens vad gäller bl. a klimat-, energi- och naturresursfrågor. Det är viktigt att de båda universiteterna utvecklar det regionala arbetet som är formulerat i den "tredje uppgiften". Detta innebär att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Samverkan bör utvecklas och förbättras med det lokala näringslivet och den offentliga sektorn. Länets universitet ska också ha en central roll i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen.

Vänsterpartiet arbetar för att offentliga sektorn ska tillhandahålla fler praktikplatser för skolelever, studenter och övriga vuxenstuderande

Vänsterpartiet vill:

- att befintliga fristående skolor och kommunala skolor får likvärdiga förutsättningar
- att kommunerna är ytterst restriktiva mot att nya fristående skolor etableras i vårt län
- förstärka kulturkonsulenternas möjlighet att stödja kulturverksamhet i hela länet och verka inom alla konstområden
- inrätta en tjänst som barnkultursamordnare på länsnivå
- att närhetsprincipen på kommunala gymnasieskolor gäller alla elever
- öka samarbetet mellan kommunerna i syfte att alla elever får möjlighet att läsa önskat program på en kommunal gymnasieskola i vårt län
- att kommunerna samarbetar med universiteten och studentkårerna för att öka andelen elever med arbetarklassbakgrund på universiteten
- att offentliga sektorn bygger och förvaltar studentlägenheter, så att alla studenter har möjlighet att bo i en välfungerande bostad
- att universitetens tredje uppgift att stärka samverka med det omgivande samhället, informera om verksamheten och bidra till att forskningsresultat kommer till nytta genom utökat samarbete med övrig offentlig sektor i länet

Arbetsmarknad och näringsliv

Uppsala län tillhör de län som har, och har haft, en låg arbetslöshet under lång tid. Det ser dock olika ut i länets kommuner och ungdomsarbetslösheten är besvärande hög även i Uppsala län. Närheten till Stockholm och en utvecklad kollektivtrafik kan vara en del av förklaringen till att sysselsättningen hålls uppe. Det som dock sällan nämns är den offentliga sektorns betydelse för sysselsättningen. Närmare 45% av arbetsplatserna i länet finns i den offentliga sektorn, jämfört med landet i övrigt som har ca 30%. Uppsala kommun och landstinget är de två största arbetsgivarna i länet med totalt ca 24 000 anställda.

Försvaret av de offentliga verksamheterna, och en utveckling av dessa, är en viktig faktor för sysselsättningen i länet. Vänsterpartiet vill se en utökad offentlig sektor för att klara både de ännu inte tillgodosedda behoven och de framtida behoven av välfärdstjänster.

Satsningar på den offentliga sektorn skapar också förutsättningar för små och medelstora företag att växa och nyanställa. Offentliga verksamheter upphandlar årligen varor och tjänster för betydande belopp. Vänsterpartiet anser att regelverket vid offentlig upphandling behöver reformeras så att mindre och lokala företag ges större möjligheter att delta i anbudsförfarandet.

Uppsala och länet är starkt inom life science, energi, informationsteknologi och kunskapsintensiv verkstadsindustri. Inom dessa områden har ett stort antal företag växt fram och några har utvecklats till riktigt stora företag med många anställda. Fler skulle det kunna bli om man kan ta tillvara på alla de framsteg och rön som forskningen bidrar med och omvandla idéer till företag och produktion. Även inom hälso- och sjukvården och i kommunala verksamheter, finns idéer som kan leda till nya arbetstillfällen. Det måste därför finnas strukturer som kan fånga upp idéer och stödja de som vill förverkliga dessa. Inte minst behövs riskvilligt kapital både till start och till uppväxling.

Energisektorn i länet har en stor sysselsättningspotential och är också viktig för att klara utvecklingen till ett hållbart samhälle. Det behövs både statliga och regionala satsningar för att lyfta fram den kunskap som redan finns och som kan omsättas till praktisk tillverkning. Satsningar behövs också för att fånga upp och utveckla nya och spännande idéer inom forskningen.

Vänsterpartiet har en utvecklad och bra politik för småföretagandet. Mindre företag med upp till 10 anställda ska slippa betala sjuklön de första 14 dagarna, regelförenklingsarbetet måste påskyndas, det sociala skyddsnätet för företagare behöver stärkas, stöd till sk "såd finansiering", stöd till kreditgarantiföreningar i uppbyggnadsskedet, god tillgång till IT-infrastruktur i hela landet, mm.

Insatser måste till för att skapa en gemensam ingång för alla aktörer som arbetar med stöd till företagande på olika sätt. Idag är situationen svår att överblicka även för den som är någorlunda insatt.

Både gamla och nya arbetstillfällen ska också vara goda arbetsmiljöer. Tanken om det goda arbetet behöver vårdas och utvecklas. Även här finns goda kunskaper inom länet som borde tillämpas i första hand av de offentliga arbetsgivarna, men förstås även av de privata. Detta bör i framtiden vara en viktig del i det regionala utvecklingsarbetet och därmed i kommande regionala utvecklingsplaner (RUP).

Vänsterpartiet vill:

- försvara och utveckla offentlig välfärdsverksamhet
- underlätta för lokala företag att delta i offentliga upphandlingar
- ha "en dörr in" till stöd och finansiering av nya och växande företag
- att det regionala samarbetet stärks på energiområdet
- att det goda arbetslivet blir en levande del i regional utveckling

Bostadssituationen

Rätten till en god bostad är en social rättighet, inte en marknadsvara för ekonomisk vinst. Vänsterpartiet har i riksdagen motionerat om att både socialtjänstlagen och lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, kompletteras med en bestämmelse om rätt till egen bostad. Där finns också förslag på obligatoriska bostadsförmedlingar, att utreda kommunal förmedling av andrahandslägenheter och ett stärkt skydd för andrahandsboende.

Hemlösa finns även i kommuner med överskott av bostäder, därför måste kommunernas möjlighet och skyldighet att anvisa bostäder förbättras och också stärka stödet i boendet. Kommunerna behöver en lagstadgad möjlighet att begära in lediga lägenheter och rätt att förmedla medicinska och sociala förturer.

Vänsterpartiet arbetar för att fler bostäder byggs. Vi föreslår att det byggs 40 000 nya lägenheter byggs i landet per år under en tioårsperiod, varav minst hälften ska vara hyreslägenheter. Samtidigt föreslås att ca 65 000 lägenheter renoveras under samma period. Staten måste också stimulera till byggandet av lägenheter för unga och studenter, kommunala bostadsföretag ska ta ett större ansvar för byggandet av bostäder anpassade till unga och studenter och universitet och högskolors rätt att bygga och tillhandahålla studentbostäder ska utredas.

Det är bara två kommuner i länet som kan uppvisa ett visst överskott på bostäder; Håbo och Älvkarleby, tre kommuner har brist på bostäder; Uppsala, Knivsta och Heby, medan övriga kommuner har en balans totalt men brist i centrala lägen. Sex av kommunerna uppger att de har brist på hyreslägenheter. Bostadsbyggande visar på en minskning samtidigt som befolkningsökningen i länet fortsätter. De största hindren, enligt Länsstyrelsens rapport, för ett ökande av bostadsbyggandet är höga produktionskostnader, svag inkomstutveckling för hushållen och hårdare lånevillkor från långivare, vilket för hyreslägenheter med slopade stödsystem förutsätter hyror på nivåer som få kan efterfråga. Detta leder till att det byggs bostadsrätter i första hand på bekostnad av hyresrätter, samtidigt som priserna fortsätter att skjuta i höjden för villor och bostadsrätter. Sammantaget blir bostadssituationen ännu allvarligare för arbetslösa, de som har osäkra anställningsförhållanden och inte minst för ungdomar.

Vänsterpartiet arbetar för kommunala bostadsplaneringsprogram, som ska behandla såväl nyproduktion och ombyggnad/renovering som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö. De ska också motverka segregation, bidra till mindre miljöpåverkan och öka trygghet och säkerhet. Där ska också mäns och kvinnors delaktighet och olika förutsättningar beaktas. Med tanke på de relativt goda kommunikationer som finns i länet vore det bra med en regional samsyn kring bostadssituationen och framtidens byggande. Vi behöver skapa blandade städer och samhällen där människor med olika ekonomiska och sociala förhållanden möts och luckra upp områden med ensidigt sammansatta upplåtelseformer.

Vänsterpartiet värnar om de allmännyttiga bostadsföretagen och anser att kommunerna ska kunna förvalta bostäder utan vinstkrav. Det krävs fungerande allmännyttiga bostadsföretag, med klara sociala direktiv, för att bedriva en bra social bostadspolitik. Vänsterpartiet säger nej till försäljningar av kommunala bostadsföretag.

Vänsterpartiet vill:

- att det byggs fler hyreslägenheter
- att alla ska ha tillgång till en avgiftsfri bostadsförmedling
- att särskilda satsningar görs för bostäder anpassade till unga och studenter
- att kommunala boendeplaneringsprogram upprättas
- behålla och utveckla kommunala bostadsföretag

Levande landsbygd

Vänsterpartiet anser att alla länsbor oavsett om man bor i stad, i mindre tätorter eller på landsbygden ska ha rätt till goda livsvillkor. Stad och land har ett ömsesidigt beroende. En förutsättning för hållbar utveckling är en levande och produktiv landsbygd, som inte tär på jordens resurser. Det kan aldrig uppnås genom marknadsstyrning. För att åstadkomma detta behövs en tydligare regionalstyrning och reella verktyg för att åstadkomma förändringar.

Arbetsstillfällena på landsbygden

Vänsterpartiets investeringsförslag för klimatomställning ger jobb på landsbygden. Insatser för att minska klimatutsläppen, såsom vindkraftverk, odling för framställning av förnyelsebar energi och utbyggnad av järnvägen ökar arbetsstillfällena.

Ekoturism är ett viktigt sätt att ta tillvara på lokala förutsättningar och stärka landsbygdens utvecklingsförmåga. Bättre samverkan med offentligt stödd natur-landskapsvård ökar möjligheterna att få fler besökare. Vandringsleder och kanotleder bör rustas upp. Utbyggd kollektivtrafik och genomtänkta cykelstråk underlättar för turister och stadsbor att besöka länets berikande områden utanför städerna och därmed bidra till fler arbetsstillfällena på landsbygden.

Vänsterpartiet arbetar för ökad användning av lokalt producerade ekologiskt hållbara varor. Offentliga sektorn kan genom att säkerställa att upphandlade varor inte kräver långa transporter stödja en livskraftig landsbygd. Bra kollektivtrafik och offentligstyrd infrastruktur för post, telefoni och bredband som är likvärdig för alla underlättar för invånare att bo kvar på landsbygden.

Stärk välfärden i glesbygden

Många som vill flytta till landsbygden är beroende av lokala markägare, som vill sälja mark med hög förtjänst. Vänsterpartiet anser att det är människors behov och en hållbar utveckling som i första hand ska styra var nya bostäder byggs och inte enskilda aktörers kortsiktiga vinstintressen. Med mer genomtänkt planering kan nya bostäder hållas ihop i mindre noder längs med större trafikstråk och ny bebyggelse försiktigt länkas till befintliga bebyggelsegrupper. Kommunala bostadsföretag vill vi ge uppdrag att bygga hyresbostäder i områden där detta efterfrågas. Dessutom vill vi underlätta för äldre att bo kvar genom att stödja olika former av trygghetsboenden i mindre tätorter.

Om fler invånare får möjlighet att bo utanför de större tätorterna ökar också efterfrågan på samhällsservice och social infrastruktur. En bra offentlig service är basen, som kan kompletteras med insatser från ideella krafter och lokala företag. Ett ökat befolkningsunderlag ger förutsättningarna att tillhandahålla bra vård, skola, fritidsverksamhet och omsorg.

Lokal utveckling för hållbarhet.

När människor möts och samtalar skapas idéer och lokal utveckling. Bygdegårdar, skolor och ett aktivt föreningsliv är viktiga förutsättningar för social sammanhållning, trygghet och utveckling. Vänsterpartiet vill underlätta för människor att utveckla gemensamma projekt, kooperativ och lokala företag genom att tillsätta samordningstjänster för lokal utveckling. Genom rådgivning, lokala utvecklingsmedel och samordning med offentliga tjänster kan fler hållbara idéer utvecklas. Människor som värnar lokalt hållbar utveckling värnar också miljön. Lokala byutvecklingsgrupper kan visa vägen bort ifrån slit och slängsamhället. Lokal utveckling och sammanhållning ökar tryggheten och framtidstron

Offentliga bygdekonton är en bra form för att finansiera starten för småföretag. För att resurser som satsas på nya projekt ska ge god och önskad effekt vill vi ge initiativtagarna stöd att genomföra konsekvensanalyser. Friare användning av arbetsmarknadsmedel kan också vara ett sätt att underlätta för nya verksamheter och bidra till nya arbeten. Kooperativa ägarformer gynnar demokratin, eftersom de som arbetar själva äger produktionsmedlen. Datateknik gör det möjligt att organisera produktionen på ett nytt sätt.

Vänsterpartiet vill:

- förbättra styrningen för lokal hållbar landsbygdsutveckling i samverkan med enskilda initiativtagare och föreningar
- bidra till att återföra skattemedel för lokal landsbygdsutveckling
- genomföra klimatsatsningar på landsbygden
- inrätta samordningstjänster för landsbygdsutveckling

Miljö och klimatfrågor

Klimatförändringen är vår tids viktigaste ödesfråga. Den är en följd av en långvarig utarmning av naturresurser tillsammans med en ständig ökning av konsumtionen. Miljöförstöring och klimatförändringar är en följd av ett ekonomiskt system som sätter profiten högre än hållbarheten, ett system som systematiskt utnyttjar både natur och människor. Vänsterpartiet är det enda partiet som angriper grunden till miljö- och klimatproblemen och arbetar för ett mänskligare och rättvisare ekonomiskt system. Vi är också ensamma om att lyfta fram klass- och könspektiven på problemen, t ex att fattiga drabbas hårdare av miljöförstörelse och klimatförändringar.

Vi måste utforma en långsiktigt hållbar energiförsörjning baserad på förnyelsebar energi och vara oberoende av olja och kärnkraft före 2050, för att klara klimatmålet. Klimatpåverkan av växthusgaserna koldioxid, metan, lustgas och florerande växthusgaser behöver därför minska kraftigt. Det är en stor utmaning men innebär också stora möjligheter. Länet har en unik position kring energifrågorna. Här finns forskning i världsklass när det gäller solenergi, till exempel solceller och smarta fönster, vågkraft mm. Det finns också kunskap om hur vi kan minska energianvändningen. Länets geografi med stora skogsbygder är en stor betydelse för utveckling och produktion av olika biobränslen. Länet bör sträva efter en hög självförsörjningsgrad av både energi och livsmedel.

Förnyelsebar energiproduktion och klimatomställning

Offentliga aktörer ska ta ledningen i energiomställningen. Det går inte att överlåta till marknaden att lösa problemen vid introduktionen av nya bränslen eller tekniker, stödåtgärder och incitament är nödvändigt för att skynda på utvecklingen. Likaså bör produktion av varor på energisnålt sätt gynnas med ekonomiska stödåtgärder som syftar till att både minska energianvändningen, samt att föra utvecklingen vidare, mot ny mindre miljöbelastande teknik. Det är också viktigt att gynna en grundläggande kvalitet vid produktionen av varor så att de blir mer hållbara för att slippa energislöseri vid onödig nyproduktion.

En regional samling för omställning och utveckling inom energisektorn ska fortsätta att utvecklas. Vid Uppsala universitet och Lantbruksuniversitetet finns stor kunskap kring ny alternativ energiteknik, vilket måste tas tillvara i hela länet. Ett energihus i samverkan mellan universiteten, Uppsala kommun m.fl. planeras. Vänsterpartiet stödjer detta hus och verkar för att nya verksamheter som producerar miljövänlig teknik ska växa fram och att tekniken plockas upp inom den offentliga verksamheten i länets alla delar.

I de områden där fjärrvärme inte finns ska det byggas lokala värmekraftverk. Det är viktigt att få en helhetssyn på energianvändningen och det är nödvändigt att ha bra energisparprogram. Mer resurser måste användas för att ta fram mål och planer för minskning av energiåtgången, utifrån effektivaste teknik, samt för att tydligt kartlägga energianvändningen i offentliga verksamheter..

Regionen ska bli självförsörjande på el. Det finns förutsättningar för en stark utbyggnad av vindkraften vid Upplandskusten och kanske även i Mälaren. Detta innebär mycket stora utvecklingsmöjligheter för och kommer att skapa flera nya jobb i länet under den närmaste 15-årsperioden. Vindkraftsparker ska byggas ut i regionen med hänsyn till fågellivet, kulturmiljöer och biologisk mångfald. Det är samtidigt viktigt att prioritera annan långsiktigt hållbar energi. Biogasproduktionen ska byggas ut i länet. En god samplanering behöver ske för att ta tillvara de resurser som finns tillgängliga för biogasproduktion på länets gårdar.

Landstinget har uppmärksammats för sin miljöplan med exempelvis tydliga mål kring ekologisk mat och miljövänlig upphandling. Planen följs inte vilket Vänsterpartiet vill ändra på. Landstinget och samtliga kommuner måste verka för bra upphandling och mer ekologisk mat samt verka för en mindre köttkonsumtion.

Akademiska sjukhuset har börjat tillvarata och återanvända lustgas. För Vänsterpartiet är det självklart att all lustgas ska tillvaratas.

Vänsterpartiet vill:

- ha en regional samling för omställning och utveckling inom energisektorn
- satsa på förnyelsebar energi
- bygga vindkraftsparker på lämpliga ställen i länet
- förnyelsebara bränslen för fossila
- satsa på en effektivare energianvändning

Klimathänsyn vid planering

Vid översiktsplanering och planering av infrastruktur måste sårbarheten för samhället i och med klimatförändringen beaktas. Det gäller inte minst vid planering och nyetablering av byggnader till exempel i områden med översvämningsrisker. Våtmarker

nära städer måste bevaras för att kunna minska risken för översvämning i städerna. Även gröna ytor i städerna ger ett ökat skydd mot översvämningar då det ökar vatteninfiltrationen i marken. Stora parkeringsplatser och mycket hårdgjord yta innebär stora översvämningrisker även vid måttlig nederbörd. Detta är en ytterligare anledning till grönstrukturplaner som säkerställer städer som är rika på grönområden.

Vänsterpartiet vill

- att sårbarhetsanalyser alltid görs vid planering

Samhällsplanering

Våra samhällen kan inte planeras utifrån en tillväxttanke utan måste baseras på människors behov utifrån minsta möjliga miljöbelastning. Det innebär att bostäder och arbetsplatser måste planeras utifrån miljö- och hälsokostnader och inte efter vad som är mest lönsamt i det korta perspektivet. Självklart ska nybyggnationer alltid kunna anslutas till godkända avloppssystem och ha miljövänlig el- och värmeförsörjning. Fastighetsnära källsortering är en självklarhet.

Vänsterpartiet vill:

- satsa på kretsloppsbaseerade avloppssystem
- gynna fastighetsnära källsortering
- att miljökonsekvensbeskrivningar alltid ska utarbetas
- att minsta möjliga miljöbelastning prioriteras
- att ekonomiska beräkningar även ska ta hänsyn till miljö- och hälsokostnader och/-vinster

Sänk halten koldioxid i atmosfären genom att binda in kol med naturliga kolsänkor

Eftersom halten av koldioxid redan är för hög i atmosfären måste vi, för att undvika en klimatförändring som kan nå katastrofala följder, binda in koldioxid från atmosfären igen i större skala. I länet kan vi arbeta med följande metoder:

- En bra metod att binda in kol är att bygga i trä. Massiv träbyggnad som är en ny teknik för att bygga även stora byggnader har utvecklats de senaste åren. Det går att bygga sådana hus med Passivhus-teknik som är energieffektiva och behöver mycket lite energi eller ingen alls för uppvärmningen.
- Terra Preta är en metod som också är gynnsam för jordbruket. Genom att höja det organiska materialet i marken, som innehåller mycket kol, får man både ökad bördighet och en mycket god kolsänka. Information om metoden ska ges till lantbrukare och verktyg bör tas fram för lantbrukare.
- Mer skog bör skötas med skonsammare och sparsamma metoder. Till exempel genom att i fler områden bruka skogen som kontinuitetsskogsbruk och vara mer restriktiv med avverkningar. Det är också viktigt att se över skogsdikningen, då dikade marker avger mer kol.

Vänsterpartiet vill:

- utveckla fler kolsänkor

Östersjön. Uppsalas län har en lång kuststräcka mot Östersjön som är ett av de största bräckvatten haven på jorden. Det är ett känsligt hav med låg vattenomsättning med ett medeldjup på endast 56 meter. Östersjön hotas främst av övergödning och överfiske.

Jordbruket är den enskilt största källan till övergödningen och stora insatser krävs. EUs jordbrukspolitik måste reformeras så att den gynnar ekologiskt jordbruk och djurhållning. Odlingsfria zoner införs mot angränsade vattenmiljöer. Hög skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel med 20 % används till miljöåtgärder. Satsa på musselodlingar har visat sig vara mycket effektiva mot övergödningen.

Fisket måste följa forskarnas rekommendationer. Allt fiske måste automatiskt upphöra när ett fiskebestånd närmar sig gränsen för ohållbart uttag. Fiskestopp för den utrotningshotade ålen.

EUs skadliga subventioner till fisket måste avvecklas och bottenrålningen förbjudas. Den är ett stort hot mot känsliga och ofta relativt okända havsmiljöer och ekosystem. Sjöfartens utsläpp av kväve har ökat dramatiskt jämfört med t.ex. vägtrafiken. Det finns i dag väl beprövad katalysatorteknik som tar bort 90 % av kväveutsläppen. Alla fartyg som trafikerar Östersjön skall ha katalysator.

För att finansiera olika åtgärder för Östersjön föreslår vi ett Havsinvesteringsprogram (HIP) och vi avsätter en miljard för att möjliggöra ökade lokala satsningar för havsmiljöåtgärder.

Vänsterpartiet vill:

- ha ett tydligt och skärpt ansvar för havsmiljön
- arbeta för ett miljöanpassat jordbruk runt Östersjön
- att yrkesfisket bedrivs på ekologiska grunder i överenskommelse med länderna kring Östersjön.

Naturresevat och friluftsliv

Naturresevat i länet ska fortsätta att utvecklas och fler ska tillkomma där det finns ett behov att värna biologisk mångfald och friluftsliv. Samtidigt ska planeringen gynna grönskulpturer som är sammanhängande och gröna korridorer för växter och djur i landskapet. Strandskyddet ska tydligt värnas. De områden som redan är rikt besökta måste värnas och skydd ges till fler områden

Den unika havsmiljön vid Gräsö måste bevaras för att växter och djur ska kunna fortsätta leva, därför måste ett havsresevat inrättas. Inom resevatet skulle ett naturrum kunna byggas som en del i en satsning på ekoturism. Utformningen av resevatet och satsningar inom resevatet bör ske i samråd med de boende i närområdet.

Ekosystemtjänster

För att nå fram till en ekologisk hållbarhet i regionen måste handlingsplaner för att bevara ekosystemtjänsterna tas fram. Ekosystemtjänster är tjänster som naturen gör som livsviktiga för vår överlevnad. Synliggörande dessa livsviktiga funktioner är ett sätt att säkerställa inför framtiden att viktiga ekosystemresurser bibehålls och att sårbarheten vid kommande förändringar motverkas. De ekosystemfunktioner som idag är mest hotade är klimatet, den biologiska mångfalden och näringsbalansen i naturen som hotas av övergödning. (Se även beskrivning av ekosystemtjänster i bilaga 2.) Hänsyn till dessa ska tas vid planeringen av våra samhällen. Bevarandet av sammanlänkade grönskulpturer samt att arbeta med ekologisk närodling är viktiga steg för att bibehålla ekosystemtjänster.

Vänsterpartiet vill:

- ta fram handlingsplaner för att bevara ekosystemtjänsterna

Trafik och infrastruktur

Vänsterpartiets politiska inriktning är att all infrastruktur i form av ledningsnät för bredband, kraftledningar, telefoni, mobiltelefoni och vatten/avlopp är offentligägt. Likaså anser vi att vägar, järnvägar och större ledningssystem för vatten- och avlopp och fjärrvärme ska ägas offentligt. Vi vill också underlätta för mindre bebyggelsegrupper på landsbygden att samordna sina ledningssystem i lokala samfälligheter.

Privatiseringspolitiken har minskat effektiviteten, ökat samhällets kostnader och försvårat för en hållbar utveckling. Parallella ledningsnät är ineffektivt och dyrt och dessutom tvingas kunderna betala för privata aktörers vinstintressen. Vänsterpartiet anser också att offentliga sektorn ska äga egna bussbolag, driva tågtrafiken och utveckla och äga energibolagen. Vi kommer i alla sammanhang att verka för en förändring mot ett mer hållbart ägande.

Kollektivtrafik

Uppsala län är i behov av snabba och täta kommunikationer i de stora arbetsmarknadsstråken, men också av kommunikationer på tvären. Idag använder kvinnor kollektivtrafiken mest. En utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik gynnar därför kvinnor mer än män. Samtidigt ökar förutsättningarna att även männen väljer kollektivtrafik. För att klara en hållbar framtid måste det i första hand vara spårburen kollektivtrafik och därefter bussar som står för största delen av persontransporterna. För att snabbt och markant öka marknadsandelen för kollektivtrafiken måste det ske en kraftig satsning på de stora trafikstråken. Spårburen trafik måste prioriteras medan buss ska ses som ett komplement i mindre trafikerade stråk och som anslutning till de stora stråken.

Taxorna måste hållas nere för att så många som möjligt ska använda sig av den kollektiva trafiken. En större samordning av taxesystemen och biljettpriser över länsgränserna måste till, liksom en samordning mellan länstrafiken och stadstrafiken i Uppsala. Vänsterpartiet anser att under den kommande mandatperioden ska ägarförhållandena renodlas så att landstinget ensamt tar över ansvaret för både stadstrafiken i Uppsala och regiontrafiken. Det är nödvändigt för att få tillräcklig styrkraft över utvecklingen i länet, att beslut tas i en direktvald församling men också för ett starkt delägarskap i det storregionala trafiksamarbetet som växer fram inom Mälardalen. Det är dock viktigt att kommunerna kan utöva en reell påverkan på basutbudet och även komplettera med egna trafikbeställningar.

Ungdomar ska ha tillgång till en bra och billig kommunikation. Därför behövs det särskilda taxor för studenter och ungdomar upp till 25 år.

Vänsterpartiet vill:

- att taxorna ska hållas nere och samordnas inom och över länsgränser
- att landstinget ska bli ensamägare för kollektivtrafiken i länet
- att studenter och ungdomar under 25 år ska ha lägre taxor

Tågtrafik

Tåg och annan spårburen trafik är trafiksäkert och miljövänligt och en självklar del i den hållbara framtiden. Uppsala län kännetecknas av pendling. Utpendling sker till arbets- och studieplatser i Stockholm, Gävle och Västerås och inpendling sker till i huvudsak

Uppsala. Allt talar för att ännu fler kommer att pendla för att kunna arbeta eller studera. Nya förbättrade pendlingsmöjligheter kommer och måste till för att locka många nya resenärer.

Uppståget gick länge mellan Uppsala och Tierp och bidrog till att stärka länet i sin helhet och de små orterna längs linjen i synnerhet. Den 21 augusti 2006 förlängdes linjen och går nu mellan Gävle och Upplands-Väsby. Norr om Uppsala behövs dubbelspår hela sträckan mot Gävle för att klara en utbyggd trafik. Sträckan söder om Uppsala mot Stockholm är mycket hårt belastad och det behövs ytterligare förstärkningar av spårkapaciteten för att kunna utveckla tågtrafiken. Ytterligare spår behövs för att möjliggöra för fler stationer och utökade avgångar. Satsningar behövs även på planfria korsningar (ex.vis Knivsta och Bergsbrunna) och på upprustning av signalsystemen. Citytunneln i Stockholm, även kallad Citybanan, är en förutsättning för att fler tåg ska kunna angöra Stockholms central. Vänsterpartiet menar att Citybanan ska bekostas via statliga infrastrukturinvesteringar och inte via kommuner och landsting som behöver dessa pengar bl a för driva kollektivtrafik. Arlandastationerna måste bli tillgängliga för all järnvägstrafik som passerar och det privata monopolet måste därför bort. Insatser behöver också göras i tunnlarna under Arlanda för att passerande tåg ska kunna hålla högre hastighet.

Samarbetet mellan Storstockholms Lokaltrafik (SL) och Upplands Lokaltrafik (UL) kan komma att resultera i att SL kör pendeltåg hela vägen till Uppsala. I en sådan trafik är det självklart att även Bergsbrunna och Alsike ska ingå som nya stationer. Detta frigör tåg som UL kan använda t ex för trafik på sträckan Uppsala – Sala.

När en satsning på höghastighetståg blir aktuellt måste ett sådant system även omfatta Arlanda. På så sätt kan tåget bidra till att minska antalet flygresor inom riket, resor som istället kan ske miljövänligt med tåg. Vänsterpartiet stödjer idén om att en vänd- och depåplats för höghastighetstågen anläggs i närheten av Fullerö, Uppsala kommun.

Idag trafikeras sträckan Uppsala - Sala - Västerås – Eskilstuna – Norrköping av den så kallade Uven via Mälardalslänens trafikbolag Mälab. Finansieringen av Uven är osäker. Vänsterpartiet vill att trafik med Uppståg ska startas även på sträckan Uppsala – Sala med stopp i Vänge, Vittinge och Järlåsa utöver dagens stopp i Morgongåva och Heby. Det är en förutsättning för att orterna ska kunna få nya bostäder och en god kollektivtrafikförsörjning. Det möjliggör också för tågpendling mellan Uppsala och Västerås, via Sala. En sådan satsning kräver en upprustning av Dalabanan. Fler sträckor med dubbelspår så att fler tåg kan mötas, men också en upprustning av signalsystemet gör det möjligt för fler tåg samtidigt på delsträckorna.

En tåglinje mellan Enköping och Uppsala, den så kallade Aros-länken, är samhällsekonomiskt lönsam. Sträckan trafikeras idag av täta busssturer och det är dags att gå från utredning till projektering under kommande mandatperiod med sikte på start av tågtrafik snarast möjligt. Förutom resandet mellan Enköping och Uppsala kommer länken att möjliggöra tågtrafik mot Arlanda från Mälardalen.

Behoven av satsningar på järnvägar är mycket stort och måste prioriteras. Vänsterpartiet anser därför att för varje krona som investeras i vägar ska minst två kronor satsas på järnvägar.

Vänsterpartiet vill

- snarast möjligt få tågstopp i Bergbrunna och Alsike

- starta regional trafik mellan Uppsala och Sala med stopp också i Vänge, Vittinge och Järlåsa
- omedelbart starta ett projekteringsarbete för en återuppbyggnad av Aroslänken mellan Enköping och Uppsala
- att för varje krona som satsas på vägar bör minst två kronor gå till järnvägar

Busstrafik

Busstrafiken utgör idag den största delen av kollektivtrafiken. Bussarnas fördel är flexibiliteten och de utgör ett bra och nödvändigt komplement till tågtrafiken. Busslinjer måste finnas som matartrafik till tågen, men även för att möjliggöra kollektivtrafik för dem som bor mellan stationerna. Det finns också flera stora pendlarstråk som inte har tillgång till järnvägar, till exempel Enköping – Uppsala och Östhammar – Uppsala, och där är det viktigt med tät trafik med god service. Pendlarparkeringar måste finnas i anslutning till kollektivtrafiken för den som bor vid sidan av och är beroende av bilen.

Många av dagens bussar drivs med fossila bränslen men bl.a. p.g.a. Vänsterpartiets pådrivande arbete ska alla bussar övergå till fossilfritt bränsle. I dagsläget är biogas det bränsle som lämpar sig bäst för bussar och bl a satsar UL på en biogasproduktion och distribution av nedkyld biogas.

Vänsterpartiet vill:

- satsa på busstrafik med hög kvalitet där tåg inte går och för att förstärka tågtrafiken
- fasa ut fossilbränsleddrivna fordon och satsa på biogasbussar

Vägar

I första hand ska förbättringar göras i befintligt vägnät i stället för att nya vägar byggs. Förbättringar kan vara nödvändiga av både trafiksäkerhetsskäl och miljöskäl. Även kollektivtrafiken kan behöva bättre förutsättningar på landsvägar och gator och sådana behov ska också tillgodoses.

Vänsterpartiet säger nej till överenskommelsen enligt ”En bättre sats” där en lång rad av angelägna satsningar, främst på järnvägar men även viktiga vägsatsningar, blev bortprioriterade till förmån för Förbifart Stockholm. Förutom de direkt miljöskadliga effekterna av Förbifart Stockholm, skulle de medel som nu ska satsas på Förbifart Stockholm (ca 26 miljarder) istället användas till exempelvis att stärka väg 55 som en reell förbifart Stockholm och en återuppbyggnad av järnvägen mellan Enköping och Uppsala, den s k Aroslänken. Vänsterpartiet är dock positiv till att infrastruktursfrågor samordnas i största möjliga mån inom Mälardalen.

Vänsterpartiet vill:

- att vägförbättringar för ökad trafiksäkerhet och bättre förutsättningar för kollektivtrafiken går före nya vägar
- att den s k Förbifart Stockholm utgår ur den samlade infrastruktursatsningen i Mälardalen till förmån för främst järnvägssatsningar

Cykelbanor

Ett ökat antal cyklande betyder mycket för både hälsa och miljö. Sammanhängande cykelstråk behöver utvecklas inom tätorterna till skolor och till de stora arbetsplatserna, men även längs med infartsvägarna till tätorterna. Främst är detta ett kommunalt ansvar

men bör samordnas inom länet och med satsningar på regionala cykelstråk som också behöver göras. Vid vägförbättringar ska cykelbanor så långt som möjligt anläggas.

Turism och fritid kan utvecklas med hjälp av bättre cykelstråk. Ett exempel är längs med gamla Stockholmsvägen mot Knivsta och med avstickare till Sigtuna. Gamla E4:an norrut kan användas som cykelstråk för att sedan ansluta till ringleder kring de gamla Vallonbruken.

Vänsterpartiet vill:

- att andelen cyklande ska öka
- att cykelstråk ska utvecklas till skolorna och till de stora arbetsplatserna
- att cykelbanor byggs i samband med vägförbättringar

Godstransporter

För godstransporter måste det ske en minskning av andelen lastbilar till förmån för tåg, båt och buss. Bl.a. krävs en upprustning av järnvägen mellan Hargshamn och Örbyhus för att möjliggöra miljövänliga transporter av järnmalm från Dannemora gruva. Om inte järnvägen rustas upp kommer malmen att transporteras till Hargshamn med lastbilar, vilket beräknas till var sjätte minut dygnet runt. Vänsterpartiet stöder den överenskommelse som nu finns mellan Östhammars kommun, Banverket och gruvbolaget. På sikt ska järnvägssträckan också kunna användas för persontrafik.

Tåg med miljöfarliga ämnen passerar mitt inne i Uppsala. För att öka säkerheten, men också underlätta för persontrafiken, vill Vänsterpartiet att ett spår byggs runt Uppsala, mellan Bergsbrunna och den planerade depån för höghastighetståg i Fullerö.

Vänsterpartiet vill:

- att ett spår för miljöfarligt gods anläggs runt Uppsala
- att godstransporter i första hand ska ske med båt och tåg

Sjöfart

Sjöfartens andel av transporter inom och till och från länet är i dagsläget liten, men möjligheterna att utöka den är stora. Hargshamn är en djuphamn med goda utvecklingsmöjligheter. Hamnen har dessutom anknytning till järnvägsnätet, vilket gör den ännu intressantare. Den transport av flygbränsle till Arlanda som nu går med tåg från hamnen i Gävle genom flera vattentäkter och tätorter, bland annat Uppsala, borde i stället kunna gå via Hargshamn och vidare med järnvägen för att sedan genom pipeline transporteras den sista biten till Arlanda. Ett miljösäkrare sätt värt att pröva. Även sjöfarten i Mälaren har en möjlighet att växa som ett bränslesnålt och miljövänligt transportalternativ. Eftersom Mälaren utgör en viktig sötvattentillgång måste kraven på typ av tillåtet båt och gods och med stora krav på säkerhet.

Vänsterpartiet vill:

- att djuphamnen i Hargshamn tillsammans med en förstärkt godstrafik på järnväg, används och utvecklas med stöd av regionala medel

Digital infrastruktur

Bredband

Internet och annan datakommunikation har blivit en allt viktigare del av vårt samhälle. Tillgången till bredbandstjänster har betydelse för bl.a. integration, jämställdhet och folkhälsa eftersom det möjliggör för människor att kommunicera och söka information.

Infrastrukturen för länets IT-försörjning behöver byggas ut. Stora delar av länet nås idag inte av bredband med tillräcklig kapacitet. 43% av de boende och 46% av företagen på landsbygden har idag bristande tillgång på ADSL-tjänster, dvs. kan inte få tillräckligt hög hastighet via telenätet. Hela 83% av de boende och 84% av företagen på landsbygden har för långt avstånd för fiberanslutning, dvs. saknar senaste bredbandstekniken. Förutsättningarna för såväl enskilda som företagare att kunna ta del av hela samhället, kontakta myndigheter, sköta affärer etc, är inte så bra som de borde vara.

För att underlätta utbyggnaden av bredband menar Vänsterpartiet att tomrör, s.k. kanalisation, för bredband läggs ner samtidigt som man gräver för annan typ av infrastruktur, exempelvis elkablar, vatten och avlopp. Det underlättar utbyggnaden av bredband om rören redan finns nedlagda och gatan inte behöver grävas upp ytterligare en gång.

Trådlöst bredband, och därmed också tillgång till mobiltelefoninät, ska byggas ut, med hänsyn till de elöverkänsliga. Enklare gratis nät skulle kunna införas inom tätorter och städer.

Vänsterpartiet menar att Telia måste ta sitt samhällsansvar och inte sluta underhålla den fasta telefonins kopparnät och inte lägga ned mindre telestationer. De som bor i glesbygd och som drabbas av Telias nedläggning/brist på underhåll är också de som idag inte har tillräcklig kapacitet i det trådlösa nätet.

Öppen källkod

Vänsterpartiet menar att kommuner och landstinget borde införa öppen källkod och öppna filformat. Det finns flera viktiga skäl till detta. Bl.a. finns det starka ekonomiska argument för att gå över till öppen källkod. Idag går stora summor från skattebetalare och verksamhetsutövare till onödiga licenskostnader. Öppen källkod har också kostnader, framför allt i inledningsfasen, men skillnaden mellan öppen källkod och licenser är flera miljoner, även för en mindre kommun.

Om länets skolor använder programvaror baserade på öppen källkod så att blir inte eleverna bundna till speciella kommersiella lösningar när de ska ut till arbetslivet.

Integritet

IT innebär också större möjligheter för granskning av våra personer. När allt mer av kommunikation sker via datorn har också utomstående möjlighet att granska oss. Vänsterpartiet vill införa en samlad lag om integritetsskydd i arbetslivet. Uppsala läns kommuner och landsting ska som arbetsgivare inte avlyssna telefonsamtal, kontrollera e-post eller söka information på nätet om anställda annat än vid misstanke om brott, och då endast efter domstolsbeslut.

I många fall är legitimation, personkontroll och journalföring nödvändig p.g.a. lag eller av behandlingsskäl men möjligheten för människor att söka hjälp eller vård inom den offentliga verksamheten utan att behöva registreras bör prövas.

Vänsterpartiet vill att:

- kanalisation, tomrör, för bredband läggs när man gräver för annan infrastruktur
- kommuner och landsting ska gå över till öppen källkod ska användas

Regionala begrepp och organisationer

Län. Sveriges statliga förvaltning är indelad i 21 olika län. En ny länsorganisation etablerades genom regeringsformen 1634. Landets nuvarande indelning har i princip varit gällande sedan år 1810. År 1968 lades Stockholm stad och Stockholms län ihop till ett nytt län; Stockholms län. 1997 lades Kristianstads och Malmöhus län samman till Skåne län. 1998 bildades Västra Götalands län genom en sammanslagning av Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län och Skaraborgs län förutom Habo och Mullsjö kommuner som kom att tillhöra Jönköpings län.

Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet med tillsynsansvar, en servicemyndighet och en överklagandeinstans. Länsstyrelsen är statens regionala företrädare och fungerar som en länk mellan länen och staten. Länsstyrelserna ska bl a;

- fullfölja de nationella målen
- samordna länets olika intressen
- främja länets utveckling
- fastställa regionala mål
- värna om rättssäkerheten i varje ärende

Länsstyrelsens arbete leds av **landshövdingen** som utses av regeringen.

I Västra Götalands län och Skåne län är huvudansvaret för regional utveckling på försök överflyttat från länsstyrelsen till landstinget. Regeringen har föreslagit att försöken permanentas fr o m 2011. Även landstinget i Hallands län och Gotlands kommun föreslås ta över det regionala utvecklingsansvaret fr o m 2011.

Samverkansorgan för länsstrategiskt arbete (**regionförbund**) har bildats i flertalet län i Sverige. Dessa kommunalförbund ska bland annat ansvara för planeringen av länets transportinfrastruktur samt utarbeta regionala planer för utveckling och tillväxt, en arbetsuppgift som de övertar från länsstyrelsen. I regionförbund måste alla kommuner vara medlemmar medan det är frivilligt för landstingen. Förbundet styrs av ett indirekt valt regionfullmäktige med en styrelse, eller av en direktion. I län som saknar regionförbund ska länets kommuner samordna sig i **Kommunförbund**.

Landsting inrättades genom en förordning 1862 och hade till en början utbildning som sin huvudsyssla. Under den senare halvan av 1900-talet växte landstingens nuvarande huvuduppgifter fram; hälso- och sjukvård samt tandvård för alla som är yngre än 20 år. Tillsammans med kommunerna har man ett huvudansvar för lokal och regional kollektivtrafik. De flesta landsting har också ett regionalt ansvar för kultur. Landstinget styrs av ett direktvalt landstingsfullmäktige och har egen beskattningsrätt. Landsting finns i alla län förutom Gotlands län där kommunen övertog landstingets uppgifter 1970.

Sjukvårdsregioner regleras enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) §9 ”Regeringen får föreskriva att landet skall delas in i regioner för den hälso- och sjukvård som berör flera landsting. Landstingen skall samverka i frågor som rör sådan hälso- och sjukvård.”. I Sverige finns sex sjukvårdsregioner.

- Norra sjukvårdsregionen består av de fyra norrlandslandstingen och sköts genom ett Kommunalförbund. Ca 880 000 invånare.
- Stockholm-Gotlands regionen. Ca 1 990 000 invånare.
- Sydöstra sjukvårdsregionen som består av landstingen i Östergötlands, Kalmar och Jönköpings län. Har en gemensam nämnd. Ca 990 000 invånare.
- Västra sjukvårdsregionen består av Västra Götalandsregionen och landstinget i Halland. Ca 1 710 000 invånare.
- Södra sjukvårdsregionen består av region Skåne, samt landstingen i Kronobergs, Blekinge och Hallands län. Ca 1 650 000 invånare.
- Uppsala-Örebroregionen som består av sju landsting; Uppsala, Gävleborgs, Dalarnas, Värmlands, Västmanlands, Sörmlands samt Örebro län. Ca 1 940 000 invånare. Högspecialiserad-/regionvård ges på Akademiska sjukhuset men även på Universitetssjukhuset i Örebro. Köp av vård regleras genom bilaterala avtal med respektive sjukhus. Akademiska sjukhuset säljer vård för ca 1 miljard kronor inom regionen.

Mälardalsrådet främjar utvecklingen av Stockholm - Mälarenregionen som attraktiv framtidsregion i ett integrerat Europa. Verksamheten baseras på nätverksarbete mellan rådets medlemmar som också arbetar tillsammans med näringslivet, universiteten och högskolorna samt andra myndigheter och organisationer i regionen, samt utvecklar internationella nätverk, inte minst i Östersjöområdet.

Mälardalsrådet är en ideell intresseorganisation för kommuner och landsting i Stockholm - Mälarenregionen i Stockholms, Uppsala, Örebro, Västmanlands och Södermanlands län. Mälardalsrådet har för närvarande 56 kommuner och 5 landsting som medlemmar. Dessutom är Linköping, Norrköping, Karlstad och Gävle associerade medlemmar. Rådet består av 144 ledamöter, utsedda från de fem landstingen och de 56 medlemskommunerna, som i sin tur utser en styrelse. Rådet samlas till rådsmöte en gång om året under Mälartinget vanligtvis i maj. Mälardalsrådets verksamhet styrs och samordnas av dess styrelse som förankrar ett gemensamt agerande hos medlemmarna samt utser utskott och andra samverkansgrupper. Styrelsen väljs för en mandatperiod om fyra år och består av 18 ledamöter och 18 suppleanter. Dess arbete leds av ett presidium som består av styrelseordföranden samt fem vice ordföranden som väljs på två år.

Ekosystemtjänster, exempel

Ekosystemtjänster är de tjänster som ekosystemen bidrar med för vårt välmående. De ekosystemtjänster som finns är kartlagda är,

1. Reglering av atmosfärens kemiska sammansättning (t ex koldioxidupptag)
3. Reglering av havens kemiska sammansättning
4. Reglering av lokalt och globalt klimat
5. Reglering av avrinning och skydd mot översvämningar
6. Infångning av vatten och påfyllning av grundvatten
7. Skydd mot jorderosion (och reglering av sediment)
8. Bildandet av jord och bibehållandet av bördiga jordar
9. Infångande av solenergi och produktion av biomassa
10. Lagring och återvinning av organiskt material
11. Lagring och återvinning av näringsämnen
12. Lagring och återvinning av avfall
13. Reglering av biologiska kontrollmekanismer (t ex fåglar som äter skadedjur)
14. Bibehållandet av habitat för flytt och uppfödning
15. Bibehållandet av biologisk (och genetisk) mångfald

B) Bärande funktioner, ger utrymme och underlag för:

1. Mänsklig bebyggelse och bosättningar
2. Jordbruk (odling av grödor och djurhållning) och vattenbruk
3. Energiomvandling
4. Rekreation och turism
5. Naturskydd

C) Produktionsfunktioner

1. Syre
2. Vatten
3. Mat och näringsrika drycker
4. Genetiska resurser
5. Medicinska resurser
6. Råvaror till kläder och hushållstextilier
7. Råvaror till byggnationer och industrin
8. Biokemikalier (annat än bränsle och mediciner)
9. Bränsle och energi
10. Foder och gödning

D) Informationsfunktioner

1. Estetiska upplevelser
2. Andlig och religiös information
3. Historisk information (arvsvärde)
4. Kultur och artistisk information
5. Vetenskaplig och bildande information

Läs mera på våra bloggar/hemsidor:

Kommentarer och artiklar om länets landstingspolitik publiceras här och här finns också ett arkiv med Vänsterpartiets tidning Upplandsfolket som har material från landstingsgruppen.

<http://uppsalalan.vansterpartiet.se/>

Landstingets samarbetspartier har en egen blogg här.

<http://rodgrona.blogspot.com/>

Vänsterpartiet
Uppsala län